

[Anden næstformand]

handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

19) Anden behandling af lovforslag nr. L 203:

Forslag til lov om forbud mod våbentranspor- ter.

Af Ole Espersen (S) og Carsten Andersen (SF) m.fl.

(Fremsat 14/2 89. Første behandling 15/3 89. Betænkning 18/5 89).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænk- ningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslage- ne og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning**§ 1**

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 om indsættelse af 2 nye paragraffer, ændringsforslag nr. 2, § 2, såle- des ændret, § 3, ændringsforslag nr. 3 og 4, § 4, således ændret, ændringsforslag nr. 5 om ind- sættelse af en ny paragraf, § 5, ændringsforslag nr. 6 og § 6, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbe- handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af lovforslag nr. L 246:

Forslag til lov om ændring af lov om social bi- stand. (Øget fleksibilitet med hensyn til dagpas- ningsordninger for børn samt tilskud til private børnepassningsordninger).

Af socialministeren (Aase Olesen).
(Fremsat 18/5 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Jytte Andersen (S):**

Socialministeren har haft en lidt uheldig hånd med dette forslag, og det synes vi i Social- demokratiet er ærgerligt, for vi ville gerne være med til at diskutere nogle nye og mere fleksible rammer for daginstitutionstilbudene.

Men stik imod tidligere radikale holdninger om, at man ikke blot kan give penge ud, uden at der medfulgte offentlig indsigt og sikkerhed for, at der blev skabt forsvarlige rammer om børns pasning, fremsætter ministeren nu et liberaliseringsforslag. Der er grund til i dag at ønske partiet Venstre til lykke med, at der nu åbnes op for mere eller mindre lødige pasnings- arrangementer.

Vi har i dag en situation, hvor der er 30.000 børn på ventelisterne, og hvor tusindvis af for- ældre er bragt i en helt fortvivlet situation, når barselorloven er udløbet. Vi synes, at det er for ringe, at regeringen har så lidt forståelse for disse familiers problemer.

Efter Socialdemokratiets opfattelse skal ven- telisteproblemerne løses hurtigt, men ordent- ligt. Den opvoksende generation bør sikres go- de udviklingsmuligheder. Vi er enige med rege- ringen i, at vi ikke kan bygge os ud af venteliste- problemerne. For 5 måneder siden tilkendegav vi vilje til at medvirke til øget fleksibilitet, til øget effektivisering og til at gå nye veje. Det var imidlertid afgørende for os, at det skete på et pædagogisk forsvarligt grundlag, og det var vigtigt for os, at vi fik fastsat en pædagogisk målsætning for dagforanstaltningernes virk- somhed, som bl.a. Kirsten Lee-udvalget pegede på, og som i øvrigt også den tidligere børne- kommission pegede på.

Vi ønsker med andre ord en debat om de overordnede mål og rammer for derefter at

[Jytte Andersen]

skippe nogle af de regler om tilsyn, vejledning og kontrol, som kan være hæmmende.

Vi har faktisk dårlige erfaringer med, hvordan tingene udvikler sig, når alle krav om kvalitet, tilsyn og regler kastes over bord. Det har vi set med skolefritidsordningerne, og det ønsker vi ikke fra Socialdemokratiets side at åbne for på børneområdet. Det tror vi heller ikke at befolkningen ønsker. Den ønsker kontinuitet, kvalitet og tryghed. Det fremgår klart af SFI-rapporten »Hvem passer vore børn«, hvor tre ud af fire forældre ønsker gode offentlige pasningsmuligheder.

Ifølge AIM-undersøgelsen fra 1987 fremgår det, at syv ud af ti borgere ønsker, at kommunerne skal have pligt til at sikre daginstitutioner for de børn, der har behov for det. Det fremgår faktisk af den undersøgelse, som understreger børns ret til en institutionsplads, at det er en holdning, der er overvejende både hos mænd og kvinder, både hos unge og ældre, både hos københavnere, fynboer og jyder, i øvrigt også hos familier, der ikke har børn under 7 år. Med det vil jeg sige, at kravet om daginstitutioner ikke er hverken et specielt kvindepolitisk krav eller et venstreorienteret krav. Det er faktisk et bredt, alment anerkendt krav til velfærdssamfundet.

Derfor burde socialministeren tage blikket væk fra bakspejlet og prøve at lytte til, hvad forudsætningerne er for en fremtidsorienteret børne- og familiepolitik, som bl.a. Kirsten Leedvalgets rapport pegede på, og som også venteliste-konferencen, som ministeren organiserede i efteråret, pegede på, nemlig at vi ikke skulle skippe de kvalitetskrav, som vi synes er vigtige.

Så vil jeg komme med nogle kommentarer til de fire hovedelementer i forslaget. Dagleje er i dag et kvalitetstilbud til de børnefamilier, der ønsker hjemlige miljøer og små børnegrupper. Vi er lidt nervøse for, at man med dette forslag åbner for, at der sker et skred væk fra dagplejens specielle særpræg, som så bliver institutionspræget, fordi forældre, der har børn i dagplejen, vælger dagplejen, fordi det er andre miljøer.

Når det drejer sig om de elementer i forslaget, der handler om de vejledende regler og tilsyn og andet, der skal tages væk, synes vi, at vi skal vente med det, indtil vi har fået diskuteret nogle formålsparagraffer, altså hvad formålet

er med daginstitutionerne; derefter vil vi være parat til at slippe tilsyn og regler.

Dernæst en enkelt bemærkning om de kommunale puljer, som efter sigende skulle fremme privat foretagsomhed. Hvordan sikrer vi egentlig, at den private foretagsomhed også leverer en god og forsvarlig pasning? Og hvordan sikrer vi, at en kreds af forældre, eller hvem det nu måtte være, forvalter de offentlige midler tilstrækkelig forsvarligt? Jeg har nogle flere spørgsmål om de kommunale puljer, men jeg vil igen understrege, at vi ønsker en kvalitetsdiskussion, før vi godkender forslaget.

Hvad angår betalingsprincipperne, synes vi, at det havde tjent ministeren til ære, hvis ministeren havde ventet med det, så vi havde kunnet diskutere en overordnet takstpolitik, som betød, at institutionerne blev billigere.

Merete Aarup (KF):

Den konservative gruppe er meget tilfreds med socialministerens forslag om at øge fleksibiliteten i dagpasningsordningerne for børn. Vi synes, socialministeren har haft en heldig hånd, modsat hvad fru Jytte Andersen netop har sagt. Børn kan nemlig godt lide at være sammen med andre børn, og vi mener, det er vigtigt, at børn er sammen så nær det hjemlige miljø som muligt eller så tæt på forældrenes arbejdsplads, som det nu kan lade sig gøre. Jo kortere transporttid, jo mere tid har forældrene til at være sammen med deres børn.

Vi har i dag nogle stive institutionsgrænser, som ikke passer til alle børns krav og forældrenes ønsker, og derfor må vi skabe nogle pasningsordninger, der er forbrugervenlige både med hensyn til åbningstider og forældrebetaling.

Den konservative gruppe håber, at dette lovforslag vil være med til at give forældrene et tilbud såvel i eksisterende som i nye pasningsordninger, der kan indrettes efter forældrenes arbejdstid og økonomi. Vi politikere må have mod til at gå nye veje, til at tænke anderledes og smiddiggøre lovgivningen, så forældrene får større valgmulighed, end de har i dag.

Lovforslagets fem punkter løser snærende bånd op og kan være en hjælp for kommunerne og især for de store kommuner med de lange ventelister.

Kommunalbestyrelserne har jo erkendt, at man ikke kan bygge sig ud af venteliste-proble-

[Merete Aarup]

merne på traditionel vis; der må tænkes anderledes, der må alternative forslag frem, og forældrene må have mere selvforvaltning og ansvar for deres børns hverdag og dermed også for den økonomi, der er forbundet med børnepasningsmulighederne.

Vi finder det derfor utrolig vigtigt, at der med kommunens godkendelse hurtigt kan etableres en pasningsordning dér, hvor børnene bor, og at denne også kan nedlægges, den dag børnene ikke mere har brug for ordningen. Det betyder, at man kan undgå en lang planlægnings- og byggeperiode, og at man kan undgå, når en bygning bliver tom, at man absolut skal finde en anden anvendelse og dermed belaste de offentlige budgetter.

I lovforslaget gøres der op med nogle forældede systemer. Kommunerne får et redskab, så de kan give et varieret tilbud til forældre og børn, og forældrene får mulighed for aktivt at forme rammerne om og indholdet i deres børns hverdag.

Forslaget om dagplejen er godt, for reelt er det jo ikke sådan i dag, at forældrene har en valgmulighed; de må tage imod det tilbud, kommunen nu engang giver.

Vi er tilfredse med, at det er en puljeordning, at der ydes tilskud pr. barn, og at de private tilbud kan være åbne for alle. Det bliver nemlig spændende at se, hvordan kommunerne efter debatten i dag vil indarbejde forslaget i deres kommende årsbudget.

Min egen oplevelse fra den kommune, jeg bor i, er, at der i det budgetforslag, som blev fremsendt for 1989, stod, at man skulle bruge 40 mio. kr. til nybygning af institutioner, men derefter konverterede man 10 mio. kr. til alternative forslag.

Fremover vil kommunerne arbejde hen mod en decentral struktur med børne- og familiecentre i lokalområderne, men med en langt større selvforvaltning, og det bliver på tværs af faggrænser inden for hele småbørnsområdet.

Vi anbefaler lovforslaget til velvillig behandling. Vi ser selvfølgelig gerne, at forslaget føres igennem inden sommerferien, men vi er da også helt parat til at tage en debat om det, der ligger i lovforslaget, og parat til at se på det i den kommende samling. Vi vil meget gerne have en god debat om det, fordi vi mener, der er så meget godt i dette lovforslag. Men lad os nu se på det i udvalget, vi er i hvert fald positive, og jeg

håber, vi kan nå frem til en bred enighed i Folketinget om børnepasningsordningerne.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det var en fin tilkendegivelse fra den konservative ordfører om, at man sigtede mod en grundig debat om dette.

Når jeg bad om ordet, var det, fordi fru Merete Aarup tilsyneladende også er faldet for den gentagne påstand om, at der er nogle snævre rammer for, hvad kommunerne kan i dag.

Af socialministerens redegørelse fra december måned fremgår det faktisk meget klart – og det vil jeg gerne citere:

»Det er en traditionel opfattelse i vide kredse, at der er snævre rammer for kommunerne til at tilrettelægge dagtilbudene i lokalområdet. Konferencen« – altså den tidligere omtalte ventelistekonference – »viste imidlertid, at bistandsloven i virkeligheden giver kommunerne meget vide rammer for, at de kan imødekomme de aktuelle behov, og at der for tiden sker en omstilling og udvikling af tilbudene.«

Senere i den børnepolitiske redegørelse fra regeringen fremgik meget tydeligt følgende: »På konferencen var der enighed om, at de samfundsøkonomiske begrænsninger ikke måtte føre til, at det kvalitative indhold i dagtilbud for børn nedprioriteres i drøftelsen af, hvordan man løser ventelisteproblemet.« Og man fandt, det var vigtigt med en almindelig målsætningsdebat.

Det er noget af det, vi har peget på også over for ministeren personlig, og jeg håber meget, at denne debat vil henholde sig til nogle af disse punkter, altså: Hvad kan kommunerne i dag allerede, og hvad er det, vi vil på det overordnede og på det længere sigt?

(Kort bemærkning).

Merete Aarup (KF):

Selvfølger skal der være kvalitet i de tilbud, som kommunerne og forældrene selv kan etablere, og jeg er heller ikke i tvivl om, at der vil komme kvalitet i dem, ligesom der er kvalitet i det, der er i dag. Men vi har kørt nogle forsøg under forsøgsparagraffen, og jeg synes, at det, der er så godt netop med dette lovforslag, er, at det ikke er under forsøgsparagraffen, men at man kan få nogle ting hurtigt i gang.

[Merete Aarup]

Jeg mener nu ikke, de vide rammer er helt til stede – det har i hvert fald været svært at få etableret nogen ordninger ude i kommunerne, så det er ikke helt så nemt. I det øjeblik, kommunen skal give et kommunalt tilskud, stilles der også nogle helt specielle krav. Her åbner vi for nogle tilbud, som i dag er blevet afvist ude i kommunerne, bl.a. inden for dagplejeområdet, hvor man kunne have flere børn, men hvor man fra kommunernes side har sagt, at det ikke kan lade sig gøre, at man laver disse miniinstitutioner. Jeg tror, at netop den formulering, der er i dette lovforslag, vil gøre, at vi får de vide rammer, som kommunerne i dag føler er snærende.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg synes, det er fint, at fru Merete Aarup har så stor tiltro til, at dette her kommer til at foregå på en fornuftig måde. Når vi er lidt bekymrede, hænger det bl.a. sammen med, at man f.eks. i Lyngby-Taarbæk og Søllerød Kommuner har afprøvet partiet Venstres idé med en miniinstitution, hvor man lagde op til en forældrestyret institution for seks børn i Virum. Det var der et flertal i kommunalbestyrelsen der sagde god for her for et års tid siden, men det har et meget bredt flertal i Lyngby-Taarbæk Kommune sagt alligevel ikke går.

Hvorfor går det ikke, og hvad er det, man har kunnet lære af den situation? Det er, at børnene er understimuleret, at der er rod i regnskabet, og at forældrene alligevel kommer til kort over for den meget store opgave, det er også at passe andres børn.

Det var i denne institutionstype, Socialministeriet og socialministeren, går jeg ud fra, sagde at der skal være tilsyn. Men sådan som det forslag, vi behandler nu, er konstrueret, er der ikke noget tilsyn, og det vil faktisk sige, at man ikke fra det offentliges side vil have nogen mulighed for at se, hvad der sker med børnene, og hvad der sker med de økonomiske midler, som jo er offentlige, og som skal forvaltes fornuftigt og rimeligt. Fru Merete Aarup har måske en for idealistisk opfattelse af det gode, der kan ske ved dette forslag, og det er sådan nogle ting, jeg synes vi skal have diskuteret.

(Kort bemærkning).

Merete Aarup (KF):

Nu har vi det med her i landet at lovgive på grundlag af ét tilfælde: én hotelbrand, og så brandsikrer vi alle husene, så de rådner op. Men har vi ét dårligt eksempel, kan vi ikke lovgive om noget som helst, og så kan der ikke ske nogen udvidelse, der kan ikke ske nogen nytænkning. Jeg vil her henvise fru Jytte Andersen til at læse bemærkningerne i lovforslaget, hvor der under *ad 4.* står:

»Dette, at forældrene har det primære ansvar for tilrettelæggelse og drift af ordningerne, fritager imidlertid ikke kommunerne for at føre tilsyn med ordningerne.«

Således er at læse!

Stillinger (SF):

Den debat, der har foregået nu, hvor de enkelte ordførere allerede er begyndt at skændes på vej ned heroppefra, viser, at dette forslag nok får – og forhåbentlig – mange vanskeligheder undervejs.

Jeg vil gerne begynde med at sige, at dette lovforslag overordnet set nok må siges at være et af de mest massive angreb på daginstitutionerne i nyere tid, og der har endda været en del, i hvert fald i de senere år. Alt i alt lægger det efter SF's mening op til det rene anarki på daginstitutionsoverområdet.

Baggrunden for forslaget er jo den såkaldte Lotz II-betænkning, og det er så igen, oplever vi her, et hensyn til kommunernes økonomister, mens den sociale side i kommunerne igen taber terræn.

Når vi ser dette lovforslag i sammenhæng med andre lovforslag, som er krævet af Kommunernes Landsforening – vi har jo lige i dag behandlet eksempelvis lovforslag nr. L 188, hvor man nu har ophævet det sociale udvalgs kompetence – må vi egentlig stille det spørgsmål, om det er KL, der er ledelsen i Socialministeriet, eller om det er regeringen. For øvrigt kan det næsten være ligegyldigt, for det er vel ofte det samme makværk, vi får ud af det.

Problemet er tilsyneladende, at socialministeren har påtaget sig rollen som en slags marionetdukke, hvor KL's formand er den egentlige dirigent.

Børns ophold i daginstitutioner er imidlertid ikke blot et spørgsmål om, at de bliver passet, mens forældrene er på arbejde eller blot på indkøb. Børn har i dag brug for at være sammen med andre børn i et godt miljø, og ikke at blive

[Stillinger]

bundtet sammen i tilfældige pasningsordninger. Skal man være flink – og det er SF jo næsten altid – så kan man sige, at – . . . (*Munterhed*). Der skulle ikke grines dér, hr. Jørgen Winther . . . lovforslaget er ministerens fortvivlede og fejlslagne forsøg på at afhjælpe de ganske uforsvarlige ventelister, som vi alle sammen anerkender eksisterer.

Men mon ikke sandheden nærmere er den, at dette lovforslag egentlig falder helt i tråd med regeringens privatiseringstanker? Børn er en udgift, og denne udgift skal dækkes så billigt som muligt, altså pengepengens tarv frem for børnenes tarv.

Jeg vil ikke her kommentere de enkelte bestemmelser i lovforslaget, men blot nævne, at muligheden for at give tilskud til de såkaldte puljeordninger nok er lovforslagets værste del. Gad vide, om socialministeren sammen med en af KL's folk har haft et par medarbejdere med til England, for dér kender man jo faktisk udmærket den fidus at give borgerne en pose penge for at klare problemerne med børnene.

Men jeg vil også lige påpege, at det egentlig virker meget besynderligt, at ministeren fremover vil forbyde sig selv at udsende vejledninger, som altså kan indeholde nogle minimumsbestemmelser. Men det bekræfter vel endnu tydeligere, at socialministeren i Danmark nok reelt befinder sig på rådhuset i Århus og ikke i Socialministeriet.

At der her er tale om et spareforslag, fremgår jo også ganske tydeligt af bemærkningerne om de økonomiske konsekvenser. Der står her, at forslagene skal være økonomisk neutrale. Og i de almindelige bemærkninger nævnes det ligeledes, at:

»Der må derfor satses på at øge mulighederne for, at bestående rammer og ressourcer kan udnyttes bedre.«

Jamen hvordan i alverden forestiller ministeren sig at man kan afhjælpe ventelisterne, som vi jo ved bliver endnu større fremover på grund af det øgede fødselstal, uden at det kommer til at koste en krone? Det undrer mig i hvert tilfælde, og det undrer sikkert også mange andre.

Endelig skal det bemærkes, at SF finder det ganske enkelt uacceptabelt og stik imod almindelig praksis, hvis et så vidtgående lovforslag som dette her skal trolig igennem på en uge, for hele lovforslaget åbner for så utrolig mange spørgsmål. Jeg mener derfor, det vil være meget

uanstændigt, hvis man forsøger at få lavet lovforslaget færdigt. Det rummer en række spørgsmål som f.eks.: Hvordan skal de fysiske rammer være? Hvem skal godkende dem? Skal man godkende lejligheder på fjerde og femte sal? Hvad med børnene, eksempelvis ti spædbørn, hvordan kommer de ud? Hvem skal godkende personerne? Hvad med inventar, og hvor skal de sove? Der er i hundredvis af spørgsmål, som overhovedet ikke er besvaret, og jeg finder det temmelig ubehageligt, hvis vi skal gennemføre dette lovforslag i løbet af en uge.

Men i hvert tilfælde siger SF ganske klart nej til det.

Jørgen Winther (V):

Venstre vil bestemt gerne sige tak til socialminister Aase Olesen for dette lovforslag, som vi synes er særdeles udmærket. Vi håber også, at der kommer et flertal for det her i salen, og det er der heldigvis også noget der tyder på, selv om foreløbig Socialdemokratiet og SF ikke har været alt for positive.

Jeg tror, alle partier er enige om, at vi ikke kan bygge os ud af ventelisterne på børnepasningsområdet, og som SF's ordfører, hr. Stillinger, var inde på, er der altså også økonomi i disse ordninger. Det er altså sådan, at der er nogle partier, der må prøve at prioritere.

I dag er det sådan, at man f.eks. bruger 27 mia. kr. på sygehusområdet og 12 mia. kr. på børnepasningsområdet. Egentlig må man undre sig over, at hele vores sygehusvæsen faktisk kun koster lige godt og vel det dobbelte af, hvad børnepasning koster.

Venstre ser gerne, at en eventuel prioritering betyder flere penge til sygehusområdet end på børnepasningsområdet. Vi mener også, kvaliteten kan være god, selv om der ikke bruges veluddannede pædagoger. Vi føler faktisk ofte, at forældre er fuldt ud lige så gode som pædagoger, og vi føler også, at mange af disse puljeordninger eller for at sige det rigtige ord »fribørnehaver« vil være udmærkede steder for børnene at være. Det er nu engang sådan, at børn ikke altid har godt af at være sammen med rigtig mange børn; det kan godt være sådan, at et færre antal børn kan have den virkning, at det hele går godt.

I bemærkningerne til lovforslaget står der, at regeringen vil indføre bedre fripladsgrænser.

[Jørgen Winther]

Det er noget, der heller ikke har været sagt ret meget om, men som jeg mener et par partier vil se positivt på.

Reglen om, at der ikke mere skal være fem børn inden for en kommunal pasningsordning, synes vi også er særdeles udmærket. Når det nu er sådan, at der kan være flere om at passe børnene, er det glimrende, at der kan være op til 10 børn i en kommunal pasningsordning.

Så er der spørgsmålet om kvaliteten af en pasningsordning, når en kreds af forældre selv kan få lov til at bestemme. Jeg mener, at den bedste garanti for, at noget fungerer godt, er, at forældrene har en vis indflydelse på, hvad det er, der foregår. Når forældrene selv skal være med til at betale og selv skal sørge for, at børnene har det godt, er vi i hvert fald i Venstre sikre på, at det nok skal gå godt.

Vi ser også gerne, at der ikke altid skal være en central visitationsordning. Det skal kommunerne selv kunne bestemme om de vil have. Jeg synes, det er udmærket, hvis der ikke er nogen som helst visitationsindblanding ved disse fri-børnehaver.

Det er altså vores grundlæggende holdning, at forældre på mange områder faktisk er fuldt ud lige så gode til at passe børn som pædagoger, selv om de ikke er uddannet som pædagoger, og da det er noget af det, vi nu kommer frem til, synes vi, det er godt.

Selvfølgelig kan jeg godt forstå Socialdemokratiet, som altid går ind for, at der skal være flere institutioner, at der skal være mere magt til fagforeninger osv., og jeg må da give SF's ordfører, hr. Stillinger, ret i, at dette her på en eller anden måde er et angreb på daginstitutioner, i hvert fald forstået på den måde, at daginstitutionerne nu ikke mere får en form for monopol på den slags børnepasningsområder.

Jeg kan også forestille mig sådan en spændende by i fremtiden, hvor man får flere firmabørnehaver, hvor forældrene afleverer deres børn om formiddagen og henter dem om eftermiddagen, og så er der nogle i firmaet, der er behjælpelige med at aflevere børn til firmabørnehaverne. Jeg kan forestille mig, at der bliver mange flere fribørnehaver i fremtiden.

Men alt i alt mener vi, at forældrene nu får større valgfrihed og får større ansvar, så der bliver en bredere vifte, og vi ser da også gerne, at dagpasningsområdet bliver noget billigere. Det er ikke nogen hemmelighed, at vi i Venstre ofte skæver til, hvad det koster.

Vi synes, dette her er et virkeligt brud med mange traditioner og årelang vanetænkning på børnepasningsområdet, og vi synes, det er et fint forslag.

(Kort bemærkning).

Stillinger (SF):

Lige en enkelt bemærkning til Venstres ordfører, hr. Jørgen Winther, vedrørende visitation. Det lader til, at der er delte opfattelser af, hvad ministeren egentlig mener i lovforslaget, for der står jo to forskellige ting. Der står i hvert tilfælde ét sted i bemærkningerne, at disse puljeordninger eller engelske Margaret Thatcher-ordninger ikke er omfattet af reglerne om central visitation, medmindre kommunalbestyrelsen ønsker det. Det vil sige, at det er de enkelte forældre, der selv bestemmer, hvilke børn de vil have ind, således at mennesker, som måske har behov for det, ikke kan få deres behov dækket på den måde. Det er den ene ting.

Derudover vil jeg gerne lige spørge, om hr. Jørgen Winther er bekendt med de konkrete eksempler, man har på det, jeg vil kalde posepengeordninger, som man har haft rundt om i Danmark. Der er i hvert fald tre kendte, ét fra Ålestrup i Viborg Amt, ét fra Hillerød og ét fra Tørring-Uldum i Vejle Amt. Der har man prøvet det, som man nu igen forsøger. Jeg har en konkret beskrivelse af disse tre ordninger, og den viser, at det er rene og skære fiaskoer. Man har ikke kunnet klare dem, og jeg tror, det kommer til at gå på samme måde med dette forslag.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg synes, det er for billigt, når hr. Jørgen Winther vil have det til at fremstå, som om Socialdemokratiet ikke ønsker forældreindflydelse, og at vi ikke skulle ønske at varetage forældrenes egne interesser, når det drejer sig om den del af deres børns dagligdag, som foregår i daginstitutionerne. Derfor vil jeg gerne minde hr. Jørgen Winther om, at vi faktisk for et års tid siden fremsatte et konkret forslag om at sikre mere forældreindflydelse i daginstitutionerne. Det er klart, at jo mere indflydelse i daginstitutionerne forældrene har, jo mindre indflydelse har organisationerne, og dér står vi altså på forældrenes side. Det synes jeg hr. Jørgen Winther skal notere sig.

[Jytte Andersen]

Men det, vi mener, er, at de fleste forældre, der er på arbejde om dagen, gerne vil have, at det er personer med en faglig viden, der tager hånd om børnene, måske sammen med forældrene eller sammen med andre i boligområdet. Og dér skal organisationerne selvfølgelig have indflydelse på, om lokaleforhold, lønforhold osv. er rimelige.

Men daginstitutionerne er først og fremmest for forældrenes børn, og forældrene skal have så stor indflydelse som overhovedet muligt. Det vil jeg gerne skære ud i pap, hvis det er nødvendigt for hr. Jørgen Winther, og det er det tilsyneladende.

Jeg tror, det er rigtigt, at dette forslag for nogle punkters vedkommende er ganske fornuftigt. Arbejdspladsinstitutioner er jo ikke noget, vi har set meget af, men er der et behov for det, hvorfor så ikke? Hvis bofællesskaber kan organisere sig nemmere ved en puljeordning – for vores skyld gerne. Men spørgsmålet er, om vi skal rive tæppet væk under hele daginstitutionsområdet for at sikre det, og det synes vi ikke.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Jeg vil lige sige til hr. Stillinger, at det er kommunen, der bestemmer. Hvis kommunen ønsker, at der skal være en form for central visitationsordning inden for fribørnehaver eller puljeordninger, så bliver det sådan, og det er også kommunen selv, der bestemmer, om der overhovedet skal være puljeordninger.

Der kan være kommuner – og jeg kan godt forestille mig, at det gælder kommuner, hvor der er flertal af Socialdemokrater og SF – som måske ikke synes, dette her er det allerbedste, og så bliver der måske overhovedet ikke puljeordninger eller fribørnehaver inden for sådanne. Men det afhænger noget af, hvordan vælgerne nu stemmer til kommunalvalgene. Hvis man vil have god mulighed for, at der bliver fribørnehaver, er det en god idé at stemme på Venstre, De Konservative og De Radikale. Og hvis man ikke vil have det, er det nok en god idé at stemme på Socialdemokratiet og SF.

Til fru Jytte Andersen vil jeg sige angående forældreindflydelsen, at det var skønt og pragtfuldt at høre, at der her var et område, hvor Socialdemokraterne syntes man skulle tænke mere på forældrene end på de ansatte inden for

daginstitutionerne. Tak for det! Jeg var ikke helt klar over, at I havde kæmpet så hårdt for det, men jeg kvitterer hermed. Jeg har noteret det og skal erindre mig det.

(Kort bemærkning).

Stillinger (SF):

Det lader til, at hr. Jørgen Winther allerede er gået i gang med den lokale kommunale valgkamp her fra Folketingets talerstol. Det er da udmærket. Det bliver der sikkert også behov for for Venstres vedkommende – forhåbentlig da.

Det, jeg ville sige, er, at det undrer mig, at hr. Jørgen Winther, som jo altid forsvarede sygehuse og berettiget og fornuftigt forlanger, at der på sygehuse skal være fagligt kvalificerede mennesker til at lappe os sammen, altså at læger skal have en ordentlig uddannelse, og som vel også mener, at hans hus skal repareres af en ordentlig og fornuftigt uddannet murer, lige nøjagtig på dette område, som måske er det vigtigste i hele vores samfund, nemlig den måde, vi behandler børn på, er komplet ligegladdet med, hvordan den behandling er, bare børnene bliver passet billigt. Det synes jeg er for dårligt.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Der skal ikke være nogen som helst tvivl her. Hvis mit barn skal opereres for en blindtarmsbetændelse, ser jeg meget gerne, at det er en lægeuddannet person, der opererer. Men hvis mit barn skal passes i nogle timer eller nogle måneder, er det egentlig ret ligegyldigt for mig – i forhold til den anden betragtning – om det er en uddannet pædagog, eller om det bare er en mor, der har erfaring med at passe børn, som gør det. Uddannelse inden for børnepasning betyder ikke så meget som inden for lægelige operationer. Det er min klare holdning.

Jane Oksen (FP):

Fremskridtspartiet er meget positivt over for dette lovforslag. Allerede i den børnepolitiske redegørelse bebudede ministeren jo, at der nu skulle til at være større fleksibilitet i børnepasningstilbudene, og dette her er i hvert tilfælde et skridt i den rigtige retning.

Vi synes også, det har været meget positivt med alle de mange forsøg, der har været i gang

[Jane Oksen]

efter § 138 b. Desværre har den måske været brugt knap så meget, som man kunne ønske. Men vi tror i hvert tilfælde, det er et led i en enorm udvikling, som er på vej, og som vil medføre, at forældre i langt større udstrækning tager ansvaret for deres egne børn og ikke blot overlader dem til institutioner og pædagoger.

Problemet med dette lovforslag kan måske være, om man overhovedet kan skaffe nogle til at passe alle disse børn. Det har jo ikke hidtil været særlig attraktivt at være dagplejemor. Kommunerne har klaget over, at man ikke kan skaffe dagplejemødre nok, og i det hele taget har lønningsforholdene for dagplejemødre måske heller ikke været så gode, som de skulle være.

Så i stedet for som hr. Jørgen Winther foreslår – at han gerne vil se positivt på nogle bedre fripladsgrænser – vil jeg hellere se lidt positivt på lønningerne til dagplejemødre, for det tror jeg er et bedre skridt væk fra institutionerne og over til den hjemlige pleje af børnene.

Forslaget fortæller heller ikke så meget om, hvordan aldersfordelingen skal være for børnene, og hvordan man forestiller sig den øgede frihed med hensyn til åbningstider. Vi kunne også godt forestille os, at der blev taget mere hensyn til forældre, der har deltidsarbejde og aftenarbejde. Sygehjælpere og sygeplejersker osv. har enormt behov for at få passet deres børn på skæve tider af døgnet, og det er i hvert tilfælde noget, som vi også burde se på, når vi taler om fleksibilitet.

Men alt i alt giver dette forslag meget større indflydelse til forældrene, og det er det bedste, man kan sige om det.

Ministeren siger i forslaget til sidst, at kommunerne også vil kunne fastsætte særlige regler, så der gives nedsat betaling i videre omfang. Det ser vi nok lidt skeptisk på, for vi mener ikke, tiderne er inde til at give større fripladsgrænser, hvis det er det, ministeren tænker på.

Forældre vil helst bruge dagplejen til de små børn. Det er faktisk sådan, at der i 50 kommuner ikke findes institutioner for børn under 2 år. Der er kun dagplejemødrene til at tage sig af børnene, og med de ytringer, der har været, tror jeg heller ikke, tiden er inde til, at der overhovedet vil blive bygget flere børneinstitutioner i de nærmeste år. Børnetallet er jo også faldende, så det er helt klart andre ordninger, vi skal tænke

på. Der kan også være andre ordninger end dem, der er nævnt i dette forslag, som vi bør se positivt på.

Fremskridtspartiet har også fremsat forslag om en glimrende ordning til afskaffelse af ventelisterne, som dette forslag jo også er et led i – en garantipladsordning, der skulle lovfæstes, så alle arbejdsløse forældre havde garanti for en pasningsplads. Det ville de øvrige partier her i Folketinget desværre ikke se velvilligt på, selv om en lang række partiers partifæller alligevel praktiserer denne ordning i kommunerne.

Måske skal vi også til at se på de takster, der betales for børnepasning. Det kan ikke være rigtigt, at vi har udgifter på omkring 12 mia. kr. til børnepasning, og at forældrene heraf kun betaler 3,9 mia. kr. Vi har givet store børnefamilieydelse, og vi har givet øget barselorlov med fuld løn inden for det offentlige.

De ordninger, vi har i dag, rammer socialt skævt, for de bedst stillede får jo faktisk også gavn af børnefamilieydelse osv. Det kan godt være, det var den arbejdende befolkning og deres børn, som vi skulle til at tilgodese med nogle ordninger, der kom dem til gavn, eller i hvert tilfælde en bedre fordeling af de penge, vi bruger i dag.

Der bruges alt for mange penge – passive penge – til børnepasning, men jeg tror også, tiderne er ved at være til, at forældre har så få penge til rådighed på grund af det høje skattetryk, at de selv vil finde på helt private ordninger uden om al offentlig kontrol. Der skal jo ikke så stort et regnestykke til at finde ud af, hvad man sparer, hvis 10 forældrepar går sammen om at få passet deres børn og så selv betaler for denne ordning. Så er de også fri for al den kontrol osv., som både Socialdemokratiet og SF jo er så bange for skal falde ud af ordningerne. Socialdemokratiet taler så smukt om pædagogiske målsætninger, overordnede mål og rammer, tilsyn, vejledning, kontrol osv. – især det sidste. Jeg tror, de fleste forældre gerne vil være fri for al den kontrol.

Det her er altså et forslag, som går i retning af at give forældre større indflydelse, og derfor ser vi positivt på det.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg har såmænd ikke noget imod, at Fremskridtspartiet overdriver, men jeg vil nu allige-

[Jytte Andersen]

vel gøre fru Jane Oksen opmærksom på, at udgifterne til børn og unge til daginstitutioner og formidlet dagpleje er 8,7 mia. kr., så det var altså alene en 50 pct.s fordobling i overdrivelsen.

Desuden vil jeg minde fru Jane Oksen om, at de allerfleste forældre faktisk arbejder, og at de arbejder meget. De har en gennemsnitlig arbejdstid på 75 timer om ugen. Spørgsmålet er derfor, hvor meget de så også kan gå ind i dagligdagen og hjælpe til i institutionerne. Jeg tror, man er nødt til at nuancere den diskussion om, hvor meget forældrene kan bidrage til i dagligdagen, når de har deres arbejde. Og det ønsker de allerfleste forældre – alt andet lige – at have, både mænd og kvinder.

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes egentlig, det er utroligt at høre SF's ordfører stå her og sige, at dette, at man vil give forældre større valgmuligheder, som dette forslag jo lægger op til, er et angreb på daginstitutionerne.

Jeg undrer mig også over, hvor mange af ordførerne der gang på gang på gang har brugt ordet institution; daginstitution er sådan et godt systemord. Skulle vi ikke begynde at tænke i andet end systemer og organisationer? Vi andre kan nu godt lide at bruge et ord som børnehaven, for det er et sted, hvor børn kan vokse og gro.

Det forekommer os, at det er radikal politik at fremme fleksibilitet og variation, også når det drejer sig om dagtilbud til børn. Børn er forældrenes ansvar, og vi ønsker, at forældre i videst muligt omfang inddrages i planlægningen også af den del af deres børns dagligdag, som børnene tilbringer borte fra hjemmet. Det gælder både de fysiske rammer, og det gælder det pædagogiske indhold.

Dette lovforslag giver forældre denne mulighed, og vi har faktisk tillid til, at forældre er ansvarlige og vil sikre sig, at deres børn anbringes i kvalitetstilbud.

Det bliver nu muligt for en gruppe forældre, et kollektiv eller en anden gruppe at tage initiativ til, at børn modtager et dagtilbud, som primært domineres af forældrenes ønsker. Vi håber, der vil være nogle forældre og nogle firmaer, der etablerer børnehaver for de ansattes børn. Det kunne gøre det muligt for forældre og børn at spise sammen til frokost, holde pause sammen. Tænk, der vil være nogle forældre,

som bliver i stand til at amme deres børn i en frokostpause. Og børnene vil få mulighed for at se, hvor deres forældre faktisk opholder sig hele dagen. Vi har nemlig tillid til, at forældre også i den situation er ansvarlige og sørger for kvalitetstilbud.

Vi er også godt tilfredse med, at kommunerne kan beslutte, hvorvidt en sådan ordning skal være omtalt af den centrale pladsanvisning eller ej.

Der er mange af de børnehaver og vuggestuer, der arbejder idébestemt, der finder det svært at arbejde ud fra deres idégrundlag, fordi den centrale pladsanvisning henviser børn af forældre, som ikke kender eller ikke er interesseret i idégrundlaget.

Det giver reelt større variation i dagtilbudet til børn. Det betyder selvfølgelig ikke, at vi ønsker, at den centrale pladsanvisning skal ophæves. Selvfølgelig skal den ikke det. Der er børn, der skal placeres af kommunerne. Der er børn, vi skal sikre får særlige pladstilbud, og det skal vi også sørge for fortsat kommer til at ske.

Vi ved fra Socialforskningsinstituttets undersøgelse, at mødre med deltidsbeskæftigelse foretrækker privat pasning i større udstrækning, fordi det etablerede system tilsyneladende har svært ved at finde ud af kun at lade forældre betale for den tid, børnene opholder sig i børnehaven eller vuggestuen.

Det her forslag giver kommunerne mulighed for i højere grad at imødekomme forældrenes ønsker, og det giver forældrene mulighed for selv at tage nogle initiativer.

Vi synes, det er en fremragende idé, at kommunerne får mulighed for at gøre forældrebetalingen mere individuel. De forældre, der har dårligst råd, kan få nedsat deres andel af betalingen. De bedst stillede forældre kan fortsat betale op til de 35 pct. af dagtilbudets pris, ganske som de plejer. Vi har tillid til, at kommunerne også her kan håndtere større fleksibilitet.

Vi giver lokalsamfundet større selvbestemmelse, og vi støtter lovforslaget.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti synes, at dette er et vældigt godt forslag.

Det er noget af det, vi faktisk har talt om, al den tid partiet har eksisteret, nemlig at det var godt at have nogle flere muligheder.

[Inger Stilling Pedersen]

Vi skal straks slå fast, at det ikke betyder en forringelse af det, der er. Det er, som om man har sagt, at når vi får det her, så går det ud over det, der er.

Det, der sker med dette forslag, er, at der kommer nogle flere muligheder, større variationer. Det er jo sådan i dag, at der ikke er mulighed for alle de børn, der gerne vil i børnehave f.eks., for at komme det. De har så valget imellem ingenting eller en eller anden ordning. Hvis det bliver grebet rigtigt an, kan der virkelig være en fremtid i det.

Jeg tror, det var fru Jytte Andersen, der i starten sagde, at der ikke var nogen kontrol med det. Det er da klart, at der må være kontrol, ligesom der er med dagpleje og alt muligt andet, med, at det fungerer, som det skal, efter de regler, der er. Det tror jeg alle vil sige er en selvfølge.

Der er nogle, der har sagt, at det forkerte ved det er, at børnene ikke skal passes i eget hjem. Det kan jeg heller ikke acceptere, for det, at der kan være op til 10 børn, betyder måske, at mit ejendomskompleks har nogle lokaler, som er egnet til det, og det kan være på virksomheder og lignende. Der er virkelig mange muligheder i det.

Vi vil selvfølgelig gerne have, at forslaget bliver hurtigt vedtaget, men vi er indstillet på, at det er langt vigtigere at få en god behandling af forslaget, sådan at man får fordele og ulemper belyst. At man måske endda kunne finde frem til enighed om det, ville da være endnu bedre.

Jeg tror på, at alle forældre er indstillet på, at deres børn skal have det så godt som muligt. Det er uden undtagelse.

SF siger noget om, at man er meget opmærksom, når det gælder alle mulige andre ting, men når det gælder børnene, er man ikke. Jo, det kan man godt være, selv om man ikke lige præcis ønsker at anbringe sine børn i en børnehave. Der kan være mange grunde til, at man ikke ønsker det.

Jeg synes også, det er vigtigt, at man får lov til at ansætte nogle mennesker, som man har tillid til.

Vi går meget ind for de idébestemte skoler og børnehaver, altså at man får lov til at anbringe sine børn et sted, der harmonerer med ens livssyn, med de ting, man står for, og at det er det, der så kommer til at præge det.

Det gælder også det kristne livssyn, hvor der er mange, der synes, det er i orden, at man skal synge lidt, før man spiser og måske også efter, at man skal synge de kristne salmer og sange og årstidssange og sådan noget. Det vil nogle kalde indoktrinering og sige, at det må man ikke. Jamen alt det er jo en del af vor kultur, og det kan give nogle konflikter i begge retninger, alt efter forældrenes opfattelse.

Derfor synes vi, det er dejligt, at man har en mulighed for at anbringe sit barn et sted med den holdning, man nu har.

Jeg tror som sagt, at det her forslag giver store muligheder, og jeg tror også på, at vi kan få nogle sikringer, der gør, at vi trykt kan stemme for forslaget.

Det er i hvert fald en illusion at sige, at forældre ikke er bekymret for deres børn, hvis det ikke er fagligt uddannede mennesker, der passer dem.

Jeg har meget stor respekt for de mange dygtige børnehavepædagoger og småbørnspædagoger, der gør et enormt og dygtigt stykke arbejde. Men disse pædagoger kan forældrene jo også trække på.

Jeg så gerne, at der er mulighed for, at de måske i fællesskab kan ansætte både en til at være der og en som konsulent for dem.

Der er så mange muligheder, og ved et godt samarbejde kan man virkelig få noget frem, der bliver til gavn for det, vi alle sammen gerne vil for børnene, så vi tilsiger en positiv udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Stillinger (SF):

Det, der bringer mig på talerstolen, er fru Inger Stilling Pedersens positive tilkendegivelse af, at det her skal altså behandles seriøst.

Jeg synes, det er en meget vigtig pointe i vores diskussion og vores ordførertaler her, at dette ikke bliver jappet igennem, for der er utrolig mange spørgsmål, vi ikke har fået noget at vide om. Og hvis det er en tilkendegivelse fra Kristeligt Folkeparti om, at vi skal behandle det på en ordentlig og anstændig og kristelig måde, så er jeg meget tilfreds, for så får vi det i hvert fald ikke jappet igennem i løbet af fem arbejdsdage. Tak for det.

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg vil gerne begynde med at takke det fler-

[Socialministeren]

tal, som nu klart har markeret, at det forslag, der ligger her, bør gennemføres under en eller anden form og på et eller andet tidspunkt. Jeg synes, det er en vigtig markering at få, et vigtigt signal til kommunerne, som i disse dage tilrettelægger deres budgetter for 1990.

Jeg er helt klar over, at forslaget er fremsat lang tid efter den deadline, vi plejer at regne med her – jeg tror, det i år var den 15. februar – og kan naturligvis ikke påregne at få forslaget gennemført inden sommerferien. Hvis det imidlertid skulle vise sig, at man kan få klaret alt op i udvalget, så vil jeg da selvfølgelig ikke være ked af, om man også kunne få en afstemning ved tredje behandling på næste fredag; men det måtte jo så forudsætte, at udvalget var klar med en betænkning meget hurtigt.

Det har hele tiden været meningen, at vi ønskede en førstebehandling her, og så skulle forslaget oversomme, for at vi kunne fremsætte det meget hurtigt i den kommende folketingssamling. Men som sagt må det være op til udvalget, hvor hurtigt man kan gennemføre det. Det afgørende er altså, at vi har fået et klart politisk flertal for en øget fleksibilitet på området.

Lovforslaget er jo, som det er påpeget bl.a. af hr. Stillinger, en opfyldelse af en aftale, som er indgået mellem regeringen og Kommunernes Landsforening i juni måned sidste år. Vi plejer at holde indgåede aftaler. Det betyder ikke, at vi i Socialministeriet eller for den sags skyld i regeringspartierne har deponeret vores mening hos Kommunernes Landsforening; men når man indgår aftaler, plejer man at overholde dem.

Det hænger jo nok sammen med, at Kommunernes Landsforening og regeringen faktisk er enige om, at det kunne være fornuftigt at se på de resterende bindinger, der er. Jeg er i øvrigt enig i det, fru Jytte Andersen læste op af min egen børneredegeelse, at der med cirkulæret fra 1982 er meget vide rammer for, hvad kommunerne kan gøre i dag.

Derfor kan man da også sige, når man ser på selve lovforslagets formelle indhold eller juridiske indhold, at det egentlig ikke er ret meget, der ændres. Det er nok mere et spørgsmål om, at man også i kommunerne begynder at være lidt mere kreative og tænker på, om der er muligheder for, og om der er ønsker om andre tilbud end dem, vi traditionelt har set på det her område.

Jeg vil gerne sige til fru Jytte Andersen, som sagde, at der intet offentligt indseende er med offentlige midler, altså at man har opgivet offentligt indseende, og hr. Stillinger var inde på det samme, at det beror på en misforståelse. Der er samme indseende med de nye, udvidede dagplejeordninger og puljeordningerne, som der er med de nuværende dagplejeordninger. Det skal stå helt klart, at det er kommunernes ansvar, at de ordninger, der laves, er pædagogisk og socialt forsvarlige.

Samtidig er der spændt et sikkerhedsnet ud under de svageste grupper, forstået på den måde, at det også ligger i kommunernes hånd at bestemme, om de vil have bevaret en visitation, eller om de vil se bort fra den centrale visitation, forstået på den måde, at er der behov for pladser til handicappede børn eller til børn af økonomisk meget svage familier, så har man mulighed for at forlange, at børn skal ind på disse ordninger. Man har også mulighed for at se bort fra det, hvis tilbudet i øvrigt er stort.

Jeg synes ikke, det er rimeligt at karakterisere dette som et tilbageskridt. Jeg tror, fru Jytte Andersen brugte udtrykket, at vi har blikket i bakspejlet. Jeg tror faktisk, at den kommende generation af unge forældre i højere grad end den nuværende og måske den umiddelbart foregående vil ønske at have hånd i hanke med, hvad der sker på institutionsområdet, og måske også i større grad vil ønske at deltage i deres børns institutionsliv og deres børns vægne liv.

Jeg gør også opmærksom på, at forslaget om, at kommunerne skal kunne give tilskud efter indtægt, altså til nedsættelse af daginstitutions-taksterne, er et led i aftalen med Kommunernes Landsforening. Jeg kender godt indvendingerne mod forslaget, og jeg skal da også gerne lade den del indgå i en langt større diskussion om, hvordan den fremtidige takstpolitik skal indrettes. Jeg røber jo ikke nogen hemmelighed ved at sige, at man i dette øjeblik offentliggør en større økonomisk plan, hvori også indgår forbedringer for børnefamilierne.

Med hensyn til den diskussion, der har været mellem fru Jytte Andersen og fru Jane Oksen, beklager jeg at måtte sige til fru Jytte Andersen, at fru Jane Oksen faktisk har mest ret. Der er i 1989 ifølge de kommunale budgetter i alt 12,95 mia. kr. til den offentlige dagpleje og daginstitutioner inklusive klubber og legesteder, og det er korrekt, at nettoforældrebetalingen er ca. 2,8

[Socialministeren]

mia. kr., så jeg bliver altså nødt til at sige, at det var korrekte tal, fru Jane Oksen fremførte.

Det kunne jo nok give anledning til, at man kunne spørge sig selv, om vi kun skal diskutere en eller anden større eller mindre sum, som vi kan forbedre institutionerne med, eller om vi skulle prøve at se på det samlede område, for så har vi virkelig at gøre med en stor klump. Vi kan diskutere, om vi anvender den samlede sum – altså disse næsten 13 mia. kr., netto 10 mia. kr. – hensigtsmæssigt, eller om det er nogle penge, som er blevet knyttet til ordninger, som måske er en smule stive og lidt gammeldags, om vi hellere i lyset også af kommende omlægninger af skattesystemerne kunne indrette os sådan, at vi får et mere fleksibelt system, som er mere i overensstemmelse med det familiepolitiske og børnepolitiske mål, vi sætter os, og som animerer til ressourcebevidsthed også hos forældre og dermed også et ønske om at få så økonomisk forsvarlige ordninger som muligt. Der kan være træk i den nuværende ordning, som gør, at det for mange mennesker i virkeligheden kan være helt lige meget, hvad bruttoomkostningerne er.

Så jeg synes, at der kan være god grund til at tage en diskussion her i sommer og i efteråret om den overordnede takstpolitik og finde ud af, om disse 13 mia. kr. nu også anvendes efter tidssvarende metode.

Så vil jeg selvfølgelig gerne sige tak til ordførerne for regeringspartierne, for Kristeligt Folkparti og for Fremskridtspartiet, som var positive over for forslaget og godt kunne se, at vi her har at gøre med ordninger, som er et tilbud ud over det, vi har i dag.

Hr. Stillinger sagde, at dette var – det var vist et citat fra BUPL's blad – »det mest massive angreb på døgninstitutioner i mands minde«, eller noget lignende. Man må dog have ualmindelig ringe tillid til sine egne synspunkters bærekraft, hvis man mener, at disse to beskedne forslag om at gøre tingene anderledes kan »trække tæppet væk under daginstitutionsområdet«. Der var en anden, der brugte det udtryk. Jeg tror, det var fru Jytte Andersen. Man kan ikke tro meget på, at de ordninger, vi har i dag, er noget værd, hvis dette skulle være et massivt angreb på daginstitutionerne.

Det er en mulighed dér, hvor man ønsker det, og det er en mulighed, som vi ved nogle ønsker. Vi ved ikke, hvor mange der vil bruge det, men

der er ønske om med jævne mellemrum at gøre tingene anderledes, end vi hidtil har gjort, og det er altså det, vi gerne vil imødekomme, hverken mere eller mindre.

Man behøver ikke at tage på studierejse, må jeg sige til hr. Stillinger, til England for at studere puljeordninger. Vi har da givet en lille håndfuld tilladelser, og senest har jeg – jeg tror, det var den 11. maj – givet tilladelse til en forsøgsordning, oprettelse af en Rudolf Steinerbørnehave i Søllerød. Så det bliver ikke så store studierejsseudgifter, vi skal afholde for at oplyse hr. Stillinger om, hvor man kan se en sådan ordning.

Så siger SF's ordfører, at dette er endnu et udtryk for regeringens privatiseringstanker. Jeg har ikke hørt denne regering tale ret meget om privatisering, i hvert fald har hr. Stillinger ikke hørt mig sige noget som helst om privatisering.

Man kunne lige så godt opfatte dette som et ønske om at give de mennesker, der i dag passer børn uden for nogen form for kommunal ordning, en mulighed for at komme ind under en vis form for offentligt tilskud, hvis kommunen vil anerkende det, og dermed under kommunalt tilskud. Man kunne sige, at dette også kunne opfattes som et ønske om en vis kommunalisering af i dag helt private ordninger.

Jeg er enig i, at vi ikke skal tromle noget igenem i løbet af en uge. Det, jeg har sagt, er kun, at hvis der er et flertal, der synes, at dette er i orden, og man bliver færdig med arbejdet i udvalget, ville det være noget kunstigt at skulle holde lovforslaget tilbage. Derfor har vi sat ikrafttrædelsen til 1. oktober i år.

SF mener, at der er uklarhed om visitationsreglerne med hensyn til puljeordningerne. Det mener jeg ikke der er, og jeg tror, det må bero på, at man ikke har fået læst bemærkningerne. Kommunen kan selv bestemme, hvorvidt den vil have en central visitation, og at denne puljeordning skal være omfattet af den, eller om man vil vælge at sige: Den gruppe forældre kan få lov at køre for sig selv.

Og igen må jeg sige, at jeg synes, det er en utrolig mistillid til det kommunale selvstyre og kommunalpolitikere, hvis man tror, at der sker alle disse forfærdelige ulykker. Det er interessant, at det er SF, der altid snakker om selvforvaltning, der altid maler en vis mand på væggen, så snart man prøver bare at give en smule kompetence fra sig.

[Socialministeren]

Jeg har ikke frasagt mig nogen mulighed, som er af væsentlig styrende karakter, ved at ophæve muligheden for at lave vejledende cirkulærer. Når vi har ønsket at ophæve reglen om, at man kan udstede vejledende cirkulærer, er det for at komme væk fra den forplumrede diskussion, man mange gange har ude i kommunerne, om, at dette eller hint står i et cirkulære, fordi man aldrig tager i betragtning, at det kun er vejledende. Kompetencen til at fastsætte egentlig bindende retningslinjer, som vi har, har vi ikke brugt. Derfor er der en vis regelsaning i at fjerne bestemmelsen. Så jeg vil altså sige, at jeg ikke helt kan forstå den diskussion.

Derimod kan jeg forstå fru Jane Oksens bekymring for, om man kan skaffe dagplejemødre. Det kan godt være, at i visse kommuner er de muligheder, der har været, ved at være udtømt. Derfor er det vigtigt i den kommende tid at se på uddannelsesmuligheder inden for området, se på, om man ikke også skulle satse på dagplejefædre. Det har jo traditionelt været kvinder, der enten selv havde børn eller havde børnene fra hånden, som tilbød sig som dagplejemødre. Jeg ved, at i mange kommuner kniber det meget med at få tilbud nu.

Så noterede jeg mig, at Fremskridtspartiet var skeptisk over for bedre fripladsgrænser. Nu ved jeg ikke, om det kun var skepsis i al almindelighed over for at bevilge flere penge til området eller det var skepsis over for, om det overhovedet var en ordning, man skulle bygge videre på. Hvis det var det sidste, så vil jeg sige, at det synes jeg for så vidt kan være meget relevant, jf. det, jeg sagde før: at der kan være god grund til, om jeg så må sige, at se det hele under ét og se på, om vi skulle lave nogle andre og nye og mere hensigtsmæssige principper for takstfastsættelsen.

Jeg vil gerne gentage min tak til flertallet. Jeg synes, det er en vigtig melding at få ud til kommunerne her lige før sommerferien, at man kan regne med, at vi får gennemført regler af denne karakter, senest når Folketinget mødes igen til efteråret.

Jytte Andersen (S):

Takken omfattede ikke Socialdemokratiet, og det siger sig selv, at vi ikke kan støtte lovforslaget, som det foreligger, men jeg vil gerne kvittere for ministerens åbenhed i forhold til at få diskuteret, hvorvidt der skal være tilsyn, og

hvorvidt der skal være et ordentligt indhold i de kommunale puljeordninger.

Jeg står med Danmarks Statistiks opgørelse, der siger 8,7 mia. kr. til børn og unge-området i 1986. Jeg tror ikke, beløbet er blevet 3 mia. kr. eller 4 mia. kr. større i løbet af de sidste tre år. Jeg kan se, at ministeren nikker. Så er det Danmarks Statistik, der ikke er blevet checket godt nok. Men uanset det vil jeg godt understrege, at vi i Socialdemokratiet ikke tror på, at man kan løse problemet med 30.000 børn på venteliste uden også at få lagt kroner på bordet. Vi kan lave megen fleksibilitet, vi kan gå nye veje, og vi kan sikre et pædagogisk indhold, og det vil vi arbejde for i udvalget, men at tro, at venteliste-problemet alene løses ved at gå nye veje og lave puljeordninger, er en illusion. Der er det nødvendigt med penge på bordet.

Så fik jeg ikke i min første runde nævnt et par af de risici, vi ser i forslaget. Vi er faktisk nervøse for, at de private ordninger kan blive nogle meget lukkede miljøer, og de går i virkeligheden skråt imod det, vi har en fælles interesse i: at daginstitutionerne og de øvrige institutioner skal være åbne udviklingsmiljøer.

Vi vil også være nervøse for, at de integrationsønsker, vi har i Folketinget, nemlig at indvandrere og danskere skal gå i samme institutioner, kan blive smadret, hvis vi ikke er opmærksomme på det. Jeg tror, at vi godt kan opleve en situation, hvor en tyrkisk forening eller en pakistansk forening på lokalt plan vil sige: Vi kan godt passe vore egne børn. Hvor er så vore smukke integrationstanker henne?

Vi synes også, det er vigtigt i ordningerne at sikre social bredde, at det ikke bliver sådan, at det er de velbærgede forældre, der sørger for deres. Og så er der den sociale sortering og den sociale virkning, det kan have for børn, hvis forældre ikke har det ressourcemæssige eller økonomiske overskud, der skal til. Det vil være nogle af de ting, vi under udvalgsarbejdet vil beskæftige os med.

Vi vil også prøve på at få afklaret, hvad »lignende« er. Sådan som forslaget er konstrueret, taler man om »lignende«. Er det f.eks. anpartsselskaber eller smarte virksomheder, som allerede i Jyllands-Posten her i sidste uge annoncerede efter børnefamilier til at lave friluftsklubber og sådan noget?

En sidste ting, som jeg tror er en smutter i forslaget: I virkeligheden kan de kommunale pul-

[Jytte Andersen]

jeordninger blive en dyr historie for forældrene, fordi det er 35 pct. af samtlige udgifter, hvor det jo i normale institutioner er højst 35 pct. af driftsudgifterne.

Stillinger (SF):

Jeg vil godt lige kommentere ministerens svar.

Jeg er for så vidt meget stolt over ikke at blive regnet til dem, der bliver sagt tak til for støtte, for jeg synes, at det her lovforslag i hvert fald er alt for ugennemarbejdet.

Det var lige før det smuttede ud af ministeren, at ministeren aldrig nogen sinde har hørt ordet »privatisering« – i hvert fald ikke fra hendes mund. Det er rigtigt nok. Men jeg synes da nok, hvis vi skal være ærlige over for hinanden – det skal vi selvfølgelig, vi politikere – at »privatisering« er et af de ord, som den nuværende regering bruger allermost. Og ministeren er vel en del af den regering og dermed medansvarlig for de ord, der bliver brugt af denne regering.

Grunden til, at vi synes, det er et uhørt angreb imod daginstitutionsområdet, er i og for sig ikke, at vi vil forsvare daginstitutioner som sådanne – det vil vi gerne – men faktisk, at vi er bekymrede for de børn, der er i daginstitutionerne, og dermed også de børn, der kommer i puljeordningerne. Vi ønsker altså at varetage børnenes tarv, ikke nødvendigvis bare at se på pengepungen.

Et ganske elementært spørgsmål: Hvad nu, hvis den, der eventuelt lægger hus til i en sådan ordning, bliver langtidssyg? Skal vedkommende så stadig væk lægge hus til 10 børn, eventuelt passet af vikarer? Hvad sker der, hvis ens egne børn bliver syge? Har man så eget barns første sygedag og kan blive hjemme?

Skal de her puljeordninger og pasningstilbud konkurrere på pris og åbningstid med hinanden og med de øvrige daginstitutioner? Hvis man f.eks. har ansat en teenager eller nogle forældre til at hjælpe sig og dermed kan få prisen langt ned, kan man så konkurrere og sige: Nu gør vi da heldigvis det, og nu kan vi gøre det billigere end de rigtige institutioner?

Jeg synes, der er så utrolig mange uløste og ubesvarede spørgsmål i det her, at jeg håber – jeg er også sikker på det, efter at ministeren har været heroppe – at det ikke bliver vedtaget på denne side af sommerferien – forhåbentlig aldrig. Men i hvert fald får vi da et halvt år til at overbevise om, at det her forslag er elendig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

21) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 82:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et koordinerende organ for fødevarerforskning.
Af Bjørn Westh (S) m.fl.
(Fremsat 11/5 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Landbrugsministeren (Tørnæs):

Socialdemokratiets beslutningsforslag indeholder forslag til oprettelse af et organ til koordination af forsknings- og udviklingsindsatsen på fødevarerområdet med bl.a. en fælles ledelse og fælles økonomi.

Allerede i dag sker der en koordination og et samarbejde, men det kan naturligvis altid gøres bedre og mere effektivt. Jeg er derfor enig i, at der er behov for en bedre koordination af indsatsen.

I forbindelse med fastlæggelsen af den landbrugspolitiske strategi i 1987 påpegede en arbejdsgruppe under Landbrugsministeriet, at vores indsats var for lille, at den var for spredt, og at den var ukoordineret.

Endvidere har Industriministeriet i en netop offentliggjort rapport om dansk fødevarerindustri påpeget, at forskningsindsatsen i den danske fødevarerindustri er helt utilstrækkelig set i lyset af de kommende års internationale konkurrencesituation. Regeringen har senest været inde på dette spørgsmål i den erhvervspolitiske redegørelse.

Der er iværksat initiativer til at afhjælpe dette. Tilskudsordningen til produktudvikling i